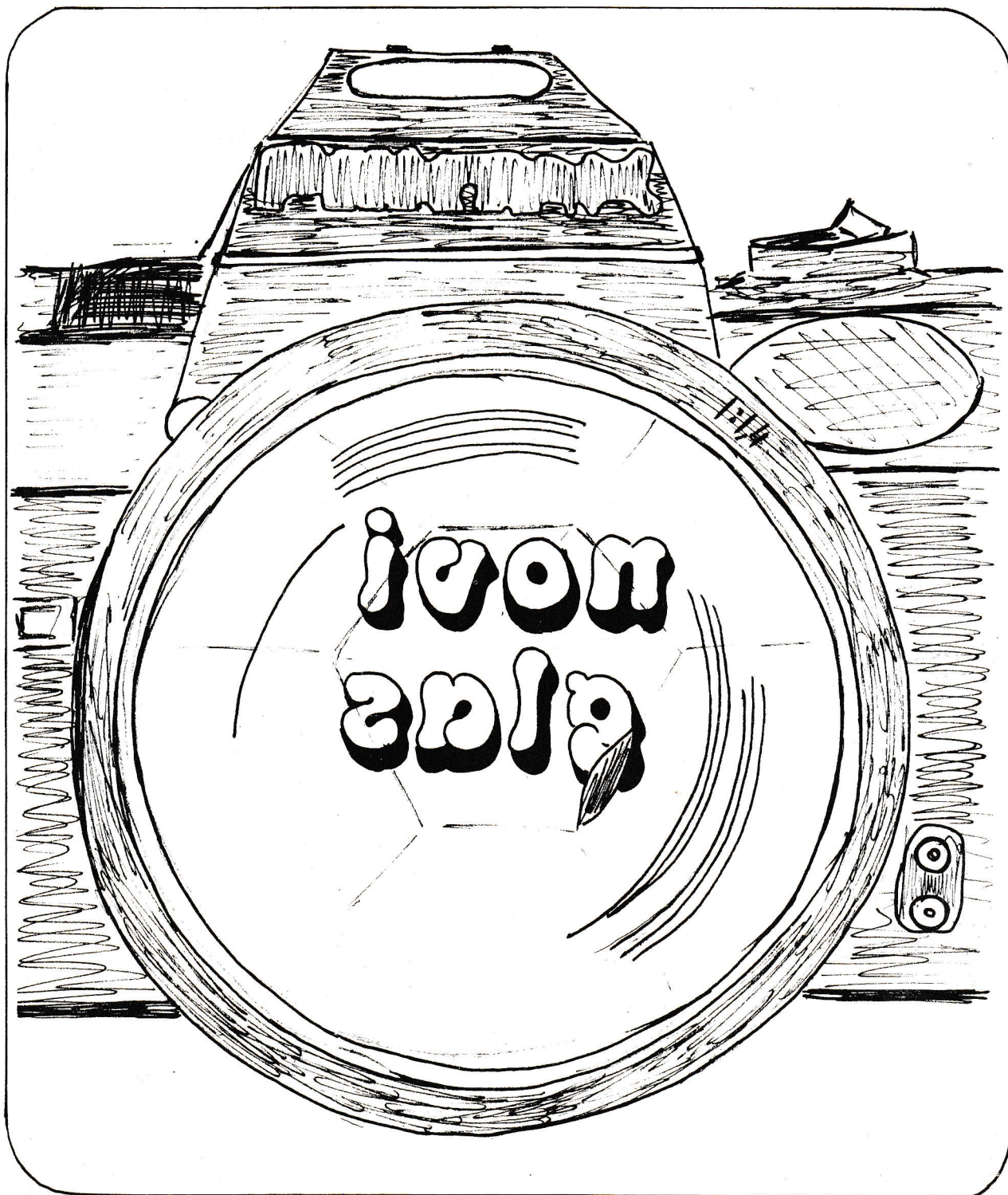

novi glas

magacin hak-a

cijena: 20.-, u pretplati 15.-

S	UVODNIK - novi glas - za koga, kako, ča	3
	"JA" !- uloga egoizma u našoj na- rodnoj grupi	5
	IMPRESUM	6
A	INTERVJU - novi glas u razgovoru s dr Herbertom Gassner, direktor Narodne Visoke Škole za Hrvate	7
	NEKOLIKO MIŠLI K "ULJENKI" - no- va zvijezda na našem malo škurom nebu hrvatskih me- dijov??	8
D	FRISCHENSCHLAGER I MI - ča nam ide ministar za obranu spu- ta	10
R	MOJE MIŠLJENJE - utiski pri demon- straciji protiv Frischen- schlagera	11
	KOMENTARČIĆI	12
	PISMO NA "ROBU"	13
Ž	OFFENLEGUNG	13
	KARTOON	14
A	TOMAC nova novelica, prva dvoja poglavlja	15
J	LIRIKA - dvi pjesme andija novo- sela	22

U VODNIK

NOVI GLAS - ZA KOGA

- KAKO

- ČA

Situacija Novoga Glasa u zadnji ljeti nij bila najbolja. Friško su se minjali urednici. Svaki od njih je počeo već ili manje od početka, a kad se je onda malo putio, je djelo opet ostavio. A svi su pod tim trpili, da je krug sudjeonikov jako ograničen.

Da se nivo Novoga Glasa morebit malo poviši, da nastane malo šarolikiji, sastali su se u HAKu neki bivši urednici i dio odbora HAKa. U diskusiji su se vrijeđa pokazala tri najvažnija pitanja za svakoga urednika NGa:

- za koga pisati Novi Glas
- kako izdati NG i
- ča pisati u NGu

Za koga pisati Novi Glas?

Odgovor na prvo pitanje je relativno jednostavan: Novi Glas kani biti časopis za sve kritične ljude, neki korektiv. Na nijedan način ne kani pisati samo za "intelektualce" ili za neku "elitu" ke zapravo nako nimamo. Zvana toga mora biti i glasilo za člane kluba. To se je u zadnjem vrimenu totalno zanemarilo. Osvidičen sam ali, da ovom nij kriv samo urednik nego i odbor HAKa, ki ili nij bio u stanju ili uopće nij kanio razjasniti svoje stave, ideje i nakane svojim članom.

Kako izdati Novi Glas ?

Kritiziralo se je, da se u NGu članki ne rešerširaju dost dobro. Potribni bi bili opširniji podatki svakoj temi, morala bi se

analizirati od svih strani. Potriban bi bio koncept distribucije i sadržajni koncept. Ideje i predlogi su dobri, teško je samo realizirati je.

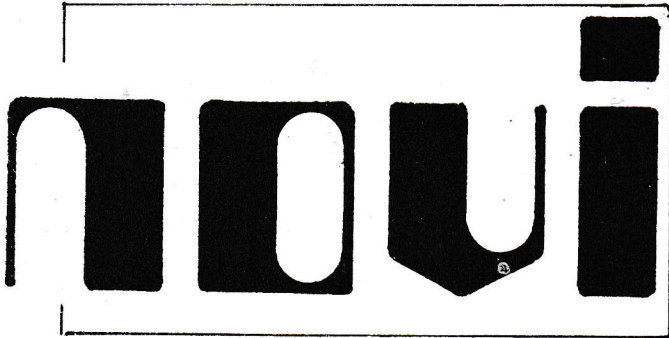
Ča pisati u Novom Glasu ?

Ovo je zapravo bila najopširnija točka pri diskusiji. Predložili su se strukturirani odijeli u svakom NGu.

I- NG-glasilo odbora HAKa. HAK bi morao svoje člane točnije informirati o svi zbivanj u i okolo kluba. Do sada manjka u klupskom časopisu izvještajev, o nakan HAKa, o priredbov na četvrtke itd. Pre malo se piše o stavu HAKa k važnim problemom. Potribovanje za ovom informacijom adresirano je u prvom redu na cijeli odbor i na predsjednika.

II- Politika. Ov dio bi se mogao razdiliti na dvi pod-točke. S

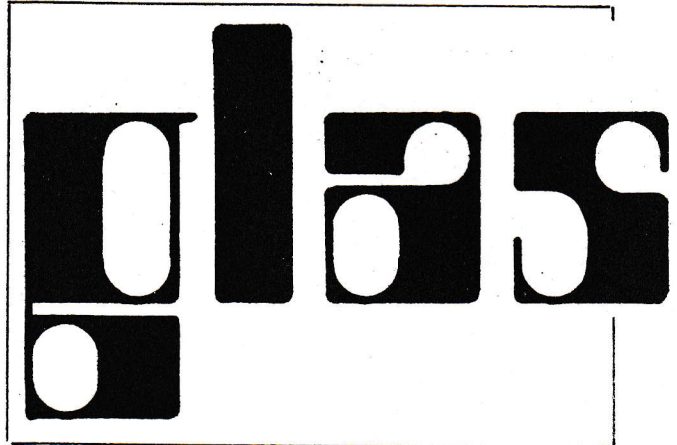
jedne strani se mora politika - bilo manjinska, austrijska ili svitska - analizirati. Tomu su potrebne točne rešerše, štítelju se moraju nudjati svi podatki. S druge strani bi u ovom odijelu bilo i mjesta za utopijske političke članke: Ča mi Hrvati u Austriji kanimo, kako bi moglo biti. Najvažnija je ali na svaki način narodna politika. Do sada je najvećem dijelu HAKovcev još svenek nepoznat "background" narodne problematike. Krug temov je širok: Školsko pitanje, čuvarnice, dvojezične općine, hrvatski jezik na uredu, na sudu, kod pismenih kaštigov (Strafmandate) zbivanja u hrvatski društva itd. Jako konkretni su onda bili predlogi, da se točno rastrese pitanje Savjetov za narodne grupe, da se točnije bavi s dvojezičnim odgojem i s alternativnim gibanjem.

III- Dio, ki poveže. Ovo bi bio on dio ki pokaže štítelju, da je NG njegovo glasilo. Simo bi sličila: pisma, servis HAKa i NGA za štítelje, križaljka, kartoon i morebiti koč-toč malo naticanje.

IV- Literatura i kultura. Ov dio je bio u zadnji dvi ljeti najslablji. Ne samo, da je bilo maloprimaryne literature, sekundarne uopće nij bilo. Prlje je u NGu bilo kritičnih recenzijov, postojala je neka literarna diskusija, ka je ali zaspala. Na žalost nij naraštaja, ki bi se bavio knježevnom kritikom, tim, ča i kako bi se moralo pisati. Zvana toga mislim, daje to za naraštaj morebit i malo pre kom-

pleksno područje. Ča naliže primarnu literaturu bi morale biti zastupane i lirika i proza i drama. Predložilo se je isto, da bi se mogla neka djela prevoditi; ja sam mislim, da je važnije, animirati naše ljude pisanju. Pod točkom "kultura" se je govorilo o tom, predstaviti "velikane" na sektoru likovne umjetnosti, literature i povjesti. Obdjelati bi se morala i sadašnjost i prošlost.

V- Ekonomija-inzerati. Pokidob da financijski položaj ni HAKa ni NGA nij najbolji se je predložilo, po dugljem vrimenu opet zeti i inzerate u naš časopis. Bilo je još prece dobrih idejov, kot na primjer rubrika "nova tema", ili kod distribucije u obzir zeti i trafike. Najveći problem je ali već ili manje ostao nerješen. Ki će pisati Novi Glas? Reklo se je samo, da se mora odgojiti nova žurnalistička generacija, ki će to udjelati, se ali nij reklo. Zato su bivši uredniki obećali svoje sudjelivanje kod Novoga Glasa.

*****

Ča predvidja NG ljetos? Naša najvažnija nakana je, izlaziti opet redovito, po mogućnosti prez problemov zadnjih ljet. Zvana toga predvidjamo posebni broj Novoga Glasa prilikom 30-ljetnoga jubilejuma državnoga ugovora (a tim i člana 7). Za ov broj išće Novi Glas još suradnikov. Ako imaš Ti, dragi

štitelj, bilo kakov prinos za ovaj posebni broj, bi Te prosili, da nam ga pošalješ. Ovaj broj se neće ograničiti samo na politiku, bit će isto tako mjesta za kulturu, i sve drugo. Namjeravamo, izlaziti najkasnije 15.05.1985., zato prosimo sve suradnike, da poš-

lju svoje prinose najkasnije do 10. aprila na HAK.

Marko Szucsich

„JA“

--ULOGA EGOIZMA U NAŠOJ
NARODNOJ GRUPI

Da hrvatska narodna grupa doživi još i dojučeršnje stoljeće, je potrebno da svi sudjelujemo. Kot mi se to ali čini, djelaju neki samo za se, kot da bi njeva najveća nakana bila doći u drugo izdanje "Znamenitih i zaslužnih Gradišćanskih Hrvatov".

Jako očito je to, ako si pažljivo štete Hrvatske novine. Moram čestitati, članci su zaistinu jako šaroliki nastali: Neki pisci ne zabu u nijednom članku naglasiti, ča su oni jur sve pisali i kade su svoje (spametno ili tojkavo) mišljenje jur svagdir rekli. Drugi naglašuju da ih je sam urednik prosio za ta članak: Oni slišu tój eliti, ka se prosi, da ča napiše.

**SLOGA
JE MOĆ**

Glavna maksima je ali da neka svaki sebe i svoje hvali. Tako si nijedan o drugomu ne mari trapiti glavu. A ako jur koga tudjega hvališ, onda samo onoga, od koga si moreš morebit koč i ča očekivati. Tako se kreiraju pravi "stari hrvatski panji". Koga od tih napomenutih

piscev zanima rođendan ili ki drugi jubilejum bivših članov i sudjeonikov bilo koga društva ki su jur pre stari, da bi se moglo od njih ča imati? Ako ka ni da se i o njem piše, neka se skrbi. A ako sam ne piše: Mr ima sina, unuka, ... Svaki neka sam gleda da se ne pozabi.

S druge strani je opet i teško, pisati o čemu, o čem se mora. Kako lahko se ka važna pršona zabi, tako da se u tom selu mora sastati takozvana "Krisensitzung". O Filež, kako daleko si spao.

U pravoj dilemi su ali ti, o ki nijedan ne piše. Ča ti drugo preostaje, nego sam o sebi pisati, ako i nek u malom odlomčiću u izveštaju o jednom balu. Dobro da postojte te zvanaredne anonimne kratice. f.f.

Hvala Bogu to još daleko nij sve. Ča bi to bilo, ako bi se naše "kulturno djelovanje" ograničavalo samo na to da je človik prezentan u HN kot dobar Hrvat. Moraš tomu svemu još i dokazati da si prava korifeja na svi područji, jednom riču - genij. Tako se onda stane da naši "filologi" od vlašće milosti vidu glavnu prednost hrvatskoga jezika pred nimškim u tom, da se u nimškom potribuju za ime sela "Deutsch Tschantschendorf" 22 slove, a u hrvatskom samo 14 !! Jako atraktivno je i nastalo, pronajti nove teorije o našem jeziku, kot na primjer ona, ka rezultira onda u konkluziji, da

DEUTSCH TSCHANTSCHENDORF = 22

DOJČ ČANČENDORF } = 14

prednost hrvatskoga = 8

su Gradišćanski Hrvati "jezični folklorashi". A joj onomu, ki se ufa koga od naših "velikanov" kritizirazi. Ta je veljek tat i zločinitelj, jer napadje one ljude, ki su se jur svenek nesebično zalagali za Hrvate u Gradišću.

Nesmu se podcjenjivati diskusije pri različni priredba. Tote svenek postoji mogućnost takorekuć "javno onanirati". Kako je to lipo, kad kot govorač moreš upamet zeti, kako svim slušaocem usta ostanu otprta od nenavidnosti, kako im oči frlu iz očnic i kako aplaudiraju s ušimami kad dočuju, ča si ti jur sve udjelao Najveći užitak je ali, kad moreš pri predstavanju nabrojiti još i red titulov: svjetnik, dipl. inž

mađ., ddr. .... Aaah.

Glavni cilj svakoga pojedinoga i vrhunac karijere je po sebi razumljivo predsjedništvo jednoga našega društva. Težak je put dotle, ali zato more on, ki je dostignuo svoj cilj vladati većkrat kot sridnjovjekovni vladar: U jednom našem društvu je na primjer predsjednik jur sada rješio, ki će nastati njigov nasljednik. Ali to kani i najveći dio članov, kot je u demokratiji potribno, naše peljače jako ne zanima. Čisto po geslu: Ako kaniš ča nastati, osnovaj vlašće društvo. U tom moreš onda djelati ča čes.

komar

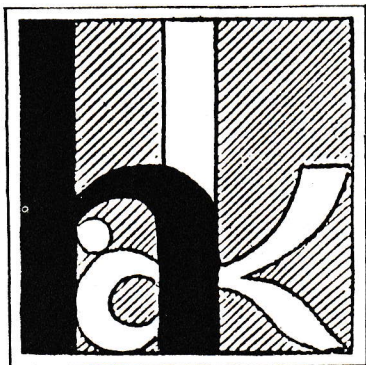
Komar bude ! Pazi ča djelaš, da ne i tebe!

IMPRESUM

vlasnik, izdavač/ eigentümer, herausgeber: hrvatski akademski klub/ kroatischer akademikerklub, schwindgasse 14/10 1040 beč/wien
tisak, naklada/ druck, verlag: Wograndl-Druck, Mattersburg

glavni urednik/ chefredakteur: marko szucsich, schwindgasse 14/10 1040 beč

redakcija/redaktion: Stanko Horvath, Jandre Palatin, Martin Gieler, Andreas Novosel

INTERVJU

za NG: Martin Gieler

NG U RAZGOVORU S DIREKTOROM NVŠ

NG: Kako je došlo do utemeljenja Narodne Visoke Škole za Gradišćanske Hrvate (nadalje: NVŠ)?

Herbert Gassner (nadalje HG): Kad sam početkom prošloga ljeta bio kod zubara u željeznu pogledao sam si u čekaonici program za tečaje zemaljskoga saveza narodnih visokih škola Gradišća. Vidio sam da mi Hrvati nismo zastupani. U nijednom hrvatskom selu ne postoji posebna narodna visoka škola za obrazovanje odraslih. Ovu mogućnost mi Hrvati još nismo ishasnovali. Štao sam si da je čuda učiteljev nezaposleno, pa da je osebujno za mlade učitelje jako teško najti djelatno mjesto. Bivši ministar Zilk je počeo akciju za nezaposlene mlade učitelje i učiteljice, i je zaposlio 300 od njih u okviru takozvane "Aktion der Beschäftigung stellenloser Lehrer in der Erwachsenenbildung." Konkretno je to tako da učitelj ili učiteljica, ka nima djelatnoga mjesta postavi zahtjev kod ministarstva. Zapiše se u listu i ministarstvo zadili ju narodnoj visokoj školi kot takozvanu "živu subvenciju". To znači, da ministarstvo plati mesečnu plaću, a narodna visoka škola zaposli učiteljicu ili učitelja kot namješćenicu ili namješćenika. Ova akcija dura do konca 1986. ljeta. Kanio sam ishasnovati ovu šansu i za mlade hrvatske učiteljice i učitelje. Informirao sam se kod Zemaljskoga saveza u željeznu. Mislio sam na utemeljenje novoga društva s ciljem, dostati živu subvenciju i pineze za tečaje. Izdjelao sam statute i našao sam interesiranih ljudi za odbor. Statuti su se odobrili, tako da imamo sad isti državni status

kot druga hrvatska društva. Pоставio sam molbu za subvenciju na savezno ministarstvo i dostali smo takozvanu početnu subvenciju od 100.000 šilingov, a od 1. oktobra početo djela učiteljica Helga Štefanić za nas cio dan kot sekretarica. Zaposlena je kod nas do konca '86. ljeta, plaća ju ministarstvo. U hrvatskom domu uredili smo sekretarijat. Prosio sam i savezno kancelarstvo za subvencije za različne druge projekte; na peldu kanimo izdati hrvatski udžbenik i kazetu za hrvatske tečaje. Tako smo u jednom jednom ljetu dostali 200.000 šilingov i puno zaposlenu stručnu sekretaricu, a to je velik uspjeh.

NG: Bi nam kratko mogli predstaviti strukturu ovoga društva?

H.G.: Imamo dva predsjednike: Feri Sučić odgovoran je za kon-takte zemaljskoj vladi, a ja sam odgovoran i za kontakte sa savezom. Odbor postoji iz deset ljudi, imamoodbornikov iz sje-vernoga, sridnjega i južnoga Gradišća. Oni su člani ili narodne ili socijalističke ili nijedne stranke, tako da smo reprezentativni za cijelo Gradišće. Med člani je i 5 učiteljev, ki imaju ispите za hrvatski jezik, vračiteljev, pravnikov itd.

NG: Ča se je djelalo dosada i kakovi su plani za budućnost?

H.G.: Naša zadaća je organizirati tečaje i predavanja na hrvatskom jeziku. Naša djelatnost ima tri stupe: Prvič organizirati tečaje hrvatskoga jezika, i to tečaje za usavršavanje hrvatskoga jezika. Isto

tako ali i tečaje za Nimce, ki se kanu naučiti hrvatski jezik, kad živu u mišanom hištvu. Drugič hobi-tečaje kot na primjer tečaj za makrame, iskustvo pletenja, na Stinjaki. Naša treća velika zadaća su različna predavanja. Imamo kontakt s dvajsetdvimi vračitelji, ki bi bili pripravnipredavati u seli na hrvatskom jeziku o zdravlju. Imali smo sjednicu i izdjelali smo ciklus 6 referatov krez 6 tajedan o medicinski tema: Na peldu pogibeo raka, dičje bolesti, hrana itd. Vračiteljem čedu se platiti stroške i mali honorar. Svako predavanje čedu držati 2 vračitelji, referent i sureferent. Imamo zvana toga dva hrvatske notare, ki bi dali besplatno pravne savjete, ako ima na primjer ki-ta poteškoće s jerbinstvom.

Konkretno smo ljetos slijedeće uredili: Imamo 2 jezične tečaje

u Gijeci, ke pelja angažirana mlada učiteljica Marija Artner. Nadalje 2 tečaje u Vulkaprodrštofu, jedan tečaj za početnike i jedan za Hrvate, ki bi se kanili bolje naučiti svoj jezik. Te tečaje peljaju Ivo Sučić i Franjo Milković. Zvana toga imamo tečaje Uzlopi, Bajngrobi, koga pelja učitelj Vuković, 3 na Stinjaki, ke pelja Živković Martin. U tri miseci motivirali smo već od 200 ljudi da se uču hrvatski jezik. Predvidjen je i tečaj za zaposlenike ORFa, ki se kanu naučiti hrvatski, i za činovnike u javnoj službi. Za tečaje su se izdjelali posebni skripti s vježbami, ki čedu biti podloga predvidjenomu izdavanju udžbenika hrvatskoga jezika.

NG: Hvalimo na razgovoru.

NEKOLIKO MISLI K „ULJENKI“

Pojava "Uljenke" je iz nekoliko uzrokov zanimljiva (i to ne samo za nas "Profi-Krowode").

Za Crikvu samu: Ako farnik Joško Preč tvrdi, da će se svaki članak ili člančić, kimu se u ruke da, otiskati u "Uljenki" (samo ne smi biti uvredljiv i nazlobno usmiren prema nekoj osobi), ko to znači, da on da u ovom časopisu još i tim priliku da izrazu svoja mišljenja, pred kimi je Crikva dosada zapirala svoja vrata. Čini mi se da farnik Joško Preč pokušava opet pridobiti te zahićene za Crikvu, da bi skupnim djelom (opet?) upoznali vridnost Crikve.

Za nas Hrvate: Ako si postavimo cilj, da iznosimo naše konflikte, sumlje ili predloge u časopisu, onda je ovomu zapravo skradnja dob, ar Nimci imaju svoje časopise, u ki oni to činu jur

ljeta dugo, pa i mi kod njih participiramo, a za naše specifične probleme kot Hrvati u Gradišću i narodnost dosada nismo bili u stanju (ili nismo kanili, kad je nismo držali za važno?) da si stvorimo za kulturni žitak unutar narodnosti ovako strašno važan faktor.

Osebužno za "mlade" Hrvate: Zač "mlade" pod navodnica, ću odmah razložiti. Držim ljudsko biće za prvo i dosada jedino stvorenje na ovom svitu, kod koga je duh, mozak nadvladao važnost tjelesne snage (moram ali priznati da to nij svenek ovako). Zato i ne držim tjelesno staroga človika za "stari panj", ako je ostao u svojem duhu, u svoji misli osvidočeni borac za bilo-ča, ako svenek nanovič radja vlašće misli i si je tim održao "vječnu mladost". Ta (tjelesno) "mladi" človik, ki

se svaki dan upije, ne vidi smisla u svojem žitku, takorekuć "Bogu dane krade" je zapravo već z davno na pokoj u. Ada ov časopis za one "mladence" ki su puni žara, osvidoćenja za bilo-ki posao.

Socijalna komponenta: Da ov časopis ne bude imao žitka u sadržaju, nego i u čini je ova točka zapravo neophodna (uopće ako se govori o "Crikvi"), tako da bi se misli pretvarale u čine a čini radjali nove misli.

Ovdé ali moram i napomenuti čega se bojim u vezi s ovim časopisom. Kad sam si pogledao impresum i pročitao sadržaj, sam morao ustanoviti, da je ov čas-

(barem u prvom broju) po sadržaju jako usmiren na prilike u sridnjem Gradišću. Važno bi bilo da bi si glavni urednik pridobio Suradnike i iz drugih hrvatskih krajin, tako da bi ov časopis postao zanimljivim i za Hrvate na jugu i sjeveru.

Manjkanje kipiće v i tiskarske pogriške imaju sigurno svoj uzrok u slabom iskustvu s tehničkim spravi. Zato željim novorodjenom časopisu "vječno mladi" sadržaj u svojem daljnjem razvitku.

Stanko

KULTURA U BABYLON-U

FILMI

MUZIKA

LITERATURA

SLIKE

3 minute
od HAKA!

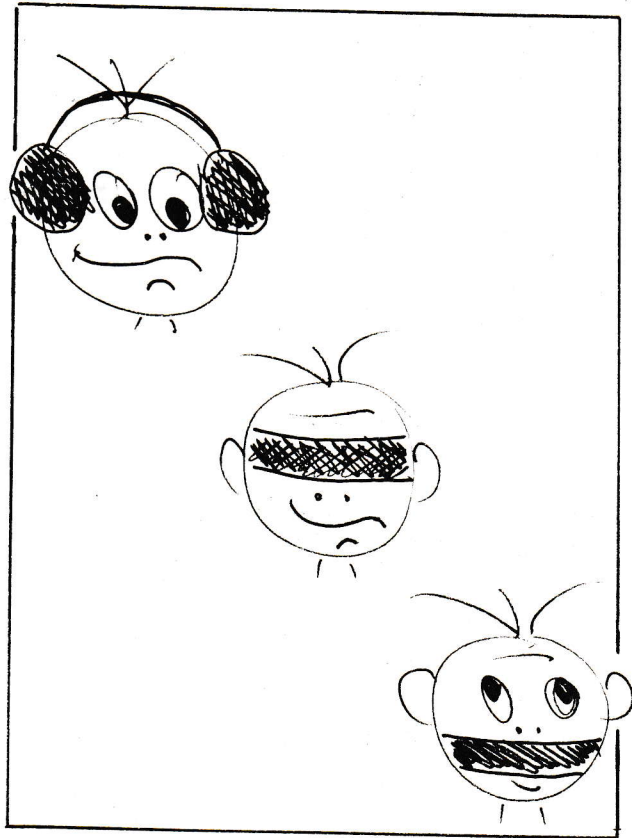
FRISCHENSCHLAGER I MI

Čuli smo o događaji okolo "sve- tačnoga državnoga primanja" neg- dašnjega SS-Sturmbannfuehrer-a Reder-a. Ki je pazljivo štao austrijske dnevnik, časopise a osebužno veliku pažljivost posvetio različnim štiteljskim pismam, je mogao opaziti, kako velik "velikonimški" i fašistič- ki duh prebiva dijelom još međ našimi nimški sunarodnjaki. Ali ov događaj našim novinam i na šim društvam očividno još i po- minka nij bio vridan.

Slažem se s urednikom ako mi- sli u svojem uvodniku "Ča, i o čem pisati u Hrvatski Novina", da dužnost HN postoji u glavnom u tom informirati naše Hrvate o zbivanji unutar narodne grupe. Ali nij i zadaća novin komentirati događaje u Austrijskoj javnosti, ki naližu i nas? Nij spametno zapirati oči pred jav- nošću i se samo koncentrirati na zbivanja unutar narodne grupe,

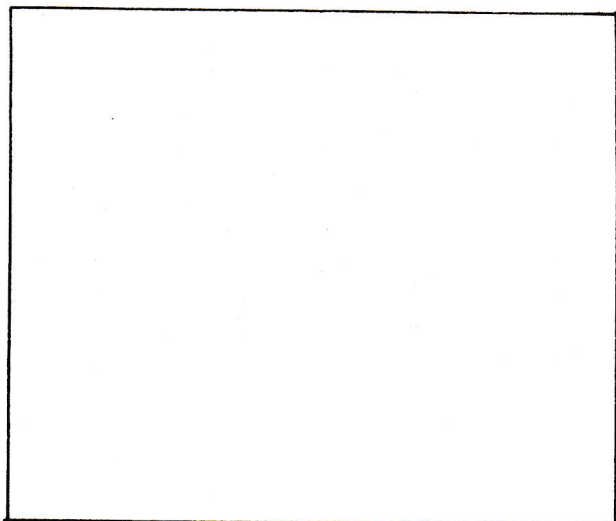
a još i te događaje ne upamet zeti, ki nas ugrožavaju. Ča je to sramotno primanje negdašnjega SS-peljača tako nebitno za nas, da još i male bilješke nij vridno?

Ali i za naša društva ov do- gađaj nij bio vridan ni jedine izjavnice. Čini se kot da bi Hr- vati u Gradišću živili srično i složno sa svakim, pa da ovu sriću i složnost zmutiti ne more ni najveći protumanjinski čin. Primanje negdašnjega SS-peljača ki se za svoje čine javno nika- da nij okajao, krez ministra za obranu je tako sramotno i ne- oprostljivo da bi svakoga človi- ka dušno spoznanje zaurlati mo- ralo do nebes. A mi Gradišćanski Hrvati, ki se kot manjina držimo za mirilo tolerancije i za dušno spoznanje Austrije...mučimo. Opet jednoč je dušno spoznanje zamuknulo!

Tim se nanovič pokaže naša mlačnost i neoprostljiva sposob- nost se klanjati još i tim, ki nas istribiti želju. Namjesto da im otvoreno pljunemo u obraz i im tako iskažemo naše "prešti- manje", volimo mučati, kot da bi mi bili nešto zagrišili. Živila naša mlačnost!

Stanko

MOJE MIŠLJENJE

Pandiljak, 28. januara, je austrijski ministar za obranu primio SS-majora Walter-a Redera. Reder je bio odsuđen zbog zločina, koga je napravio u toku drugoga svetskoga boja: na njegovu naredbu su SS-soldati umorili stanovništvo cijeloga sela (Marzabotto). Sada su ga pred vremenom pustili iz zatvora i ministar Friedhelm Frischenschlager se je vozio preda njega i ga je pozdravio u Austriji. Kad je javnost za to doznala, su se veljek pojavili protesti: "Kako more kotrig austrijske vlade, i to uprav ministar za obranu do takove mjere pozabiti, ča se je dogodilo u Austriji u toku drugoga svetskoga boja??"

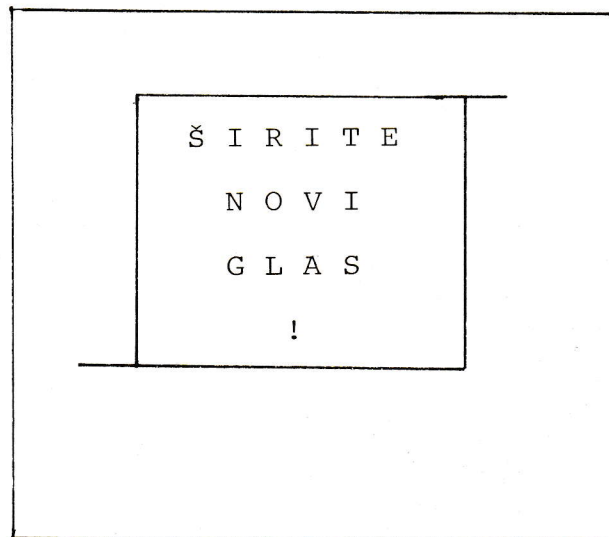
Srijedu, 30. januara se je pokazalo, da dio austrijskoga naroda vrlo kritično gleda na to, ča naša vlada djela. Pretěžno mladina je pokazala solidarnost protiv akcije ministra Frischenschlager-a i organizirala demonstraciju. Demonstranti su se sastali na Schwedenplatz-u i su pak marširali na Ballhausplatz pred ured saveznoga kancelara. Ovde su različni govorači oglasili svoja mišljenja k tomu događaju i potribovali da ministar Frischenschlager odstupi. Na ovoj demonstraciji nije bila samo zastupana narodna stranka nego i različne socijalističke i komunističke grupacije. Na koncu ove manifestacije jačili su demonstranti dvi jačke antifasističkoga sadržaja.

Jur činjenica, da su bile skoro sve ideološke grupacije zastupane, kaže da se ov konflikt ne da samo na stranačko-političko područje. Ov događaj je svakomu ki je do sada mislio da neofasističke ideje u Austriji nečedu najti plodnoga tla, dokazao, da je i med nami ljudi ki su - po mojem mišljenju - preveć tole-

rantni u vezi s tim, ča se je stalo u nacionalnosocijalističkoj eri. A takova tolerancija je jako pogibelna, jer se more brzo i neopaženo preminiti u ravnodušnost. I ravnodušnost i drugi ekstrem - fanatizam - su pogibelne pojave, jer obadvi pro-uzrokuju da človik nastane nekritičan.

Pokidob se je Austrija u državnom ugovoru 1955. obavezala da neće dopustiti nikakove aktivete nacionalnosocijalističkoga duha je bilo i u inozemstvu puno negativnih reakcijov na časno primanje Walter-a Reder-a. A to je morao predviditi i ministar Frischenschlager; ako se je ipak tako ponašao, onda je pokazao da je politički kratkovidan. Ako ali na takove posledice nij mislio, onda je za ministra nesposoban. Na svaki način je svojim činom jako škodio ugledu Austrije u inozemstvu. Najbolje bi bilo da bi ministar Frischenschlager odstupio. Ali naši političari su nam opet jednoč pokazali, da je politički mir u koaliciji važniji nego preštimanje Austrije u cijelom svitu: riješili smo problem "austrijskim putem"!

Jandre

KOMENTARČIĆI

HRVATSKI, SLOVENSKI I JUŽNOTIROLSKI ŠTUDENTI "STAR"-I NA VIDEOKAZETI. Kod vam je sigurno poznato, su slovenski, hrvatski i južnotirolski študenti u decembru prilikom trostranskih razgovorov pred saveznim kancelarstvom demonstrirali. Razumi se, pod pažljivim okom državne policije. Ova je, da si olakša djelo, jednostavno obrnula videokameru, s kojom obično kontroliraju vrata, za 180°, tako da bude bolje mogla slijediti ovoj priredbi. Na žalost NG dosada još nij mogao doznati, je li se ova kazeta more i naručiti u slučaju, da neki od študentov kani imati spominak na ov dan. Svitujemo zainteresiranim, da se vratu ili na savezno kancelarstvo (tel. br. 66150) ili na državnu policiju (centrala Beč; tel. br. 31310).

+

I JOŠ JEDNOČ DRŽAVNA POLICIJA. 18.1.1985. primio je ministar vanjskih poslova SFRJ zastupnike hrvatskih i slovenskih organizacijov. Od sebe razumljivo je morala biti nazoči i austrijska državna policija (da zastupniki ministru ništ ne učinu). Interesantan detalj: Međ njimi bio je i jedan Gradišćanski Hrvat - Filežac -, ki si je pred tim, očividno zvanaredno dobro bio uši oprao....

+

LUKSUZ. Zanimljivo je, da je za klimpuški teatr predjelan Molierov "Stari Lakomnjak". Morebit odgovornim DRŽIČEV "Skup" nij bio dost? Zač zeti tudje, ako imaš vlašće?

KERY - dr. h. c.? Zbog neizmernih zasluga zemaljskoga poglavara za hrvatsku narodnu grupu, ke su se osebužno očitovale u Velikom Borištofu pri otkrivanju spomenika, si je NG glavu trapio, kako bi mu se te zasluge mogle u odgovarajućoj mjeri nagraditi. Konačno se je predložilo, da bi NG stavio molbe za dodiljenje nagrade dr. h. c. -a na dotična mjesta. (Sigurno ćedu se ovom planu pridružiti sva hrvatska društva, osebužno HKD, ko je u zadnjem času demonstriralo veliku složnost s "našimi" političari.) Za sve one, ki ne znadu, ča znači h. c., neka im bude objašnjeno: h o r v a t o r u m c a u s a .

+

magacin hak-a

+

S KAKOVIM OBRAZOM, ? Zalaganjem za ministra obrambe Frischenschlager-a današnje peljačtvo SP pljuva u obraz svojim političarom, ki su sami pred nekoliko desetljeći trpili u koncentracijski logori. Ali i narodna stranka je jur zaplesala isti "tango". S jedne strani stavi u parlamentu molbu nepovjerenja prema ministru obrambe, s druge strani nje zastupnik Gorton ponudi Reder-u djelatno mjesto (iz "humanitarnih" razlogov - to se od sebe razumi)

+

ROBAKOVA KNJIGA. Kada će izlaziti ova odičena i jur nagradjena knjiga? Valjao sam se nai-

me s prijateljem, da će barem četvrtina ove knjige-dokumentacije biti tekst, dosle moj prijatelj tvrdi, da će ovo biti prva dokumentacija, ka će izlaziti u stilu "slikovnice"...

+

KONSEKVENCIJE. Političari socijalističke i liberalne stranke su si složni, da narodna stranka nesmi ishasnovati sadašnju političku situaciju po skandalu "Frischenschlager". To znači, ako človik konsekventno dalje misli, da si političari tih dvih strankov moru svaku političku pogrišku dozvoliti prez bilo-kakovih konsekvencijov: Sigurno nećedu morat odstupati da opozicija ne ishasnuje situaciju.

Dragi Robo!

Moram Ti se jednoč javiti, i Ti reći, da mi se Tvoji članki dobro dopadaju. Ako morebit pri Tvojem stilu na neku odredjenu osobu misliš, ne vjerujem, da se bar ki tako strašno po hrvatsku pomina. Ipak je ta stil pun humora i meni se vidi. To je nako malo za okripljenje i odmaranje.

Pozdrave
Angela Horvath

OFFENLEGUNG NACH DEM BUNDESGESETZ VOM 12. JUNI 1981, BGBl 314
ÜBER DIE PRESSE UND ANDERE PUBLIZISTISCHE MEDIEN:

Medieninhaber: Kroatische Akademikerklub / Hrvatski akademski klub
(HAK)

Herausgeber: Vorstand des HAK

Druck: Literasverlag, Bergg. 4, 1090 Wien

Verlagsort: 1040 Wien

Vorstand des HAK: Peter Tyran, Stefan Roth, Klaudija Fabianits,
Monika Domnanich, Gabi Berlakovich, Andreas Palatin
Aurelija Vukovich, Stanko Horvath, Wild Christian,
Marijana Grandits, Leopold Bernadeta.

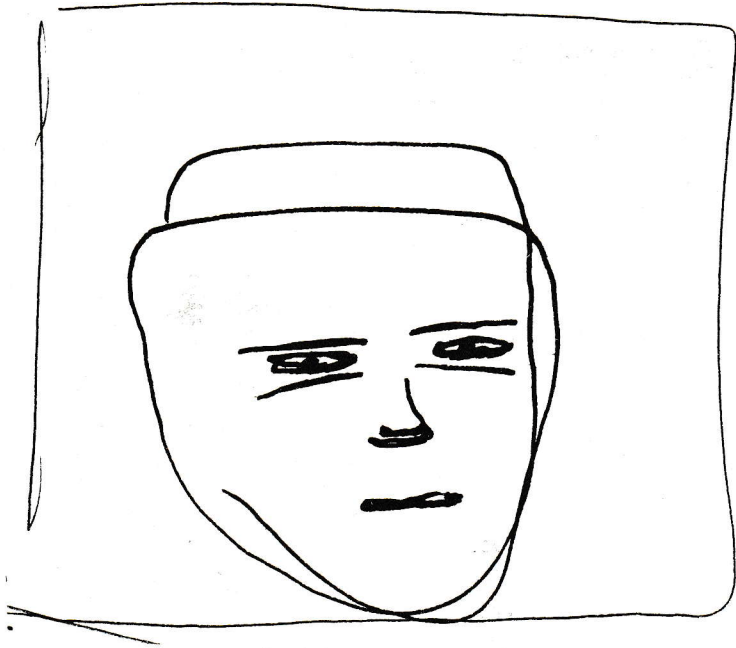
Alle: Schwindgasse 14/10, 1040 Wien.

ERKLÄRUNG ÜBER DIE GRUNDLEGENDE RICHTUNG: Die Zeitschrift "Novi Glas" ist ein parteipolitisch und konfessionell unabhängiges Blatt für alle Kroaten im Burgenland und in Wien. Es befaßt sich in erster Linie mit der gegenwärtigen Situation der burgenlandkroatischen Volksgruppe. Die Zeitschrift dient der Information der Mitglieder und aller Interessierten. Sie setzt sich auch das Ziel, in Fragen der Völkgruppenpolitik meinungsbildend zu wirken.

KARTOON

NOVI GLAS I U SVAKI SELJAČKI STAN !! -

TOMAC

1

Prvo ča jutro začuje je njegov sin. Dokle u stelji leži, mu nij jasno, je li je on maloga zbudio kad se je u stelji ubrnio ili je Karol njega kričanjem. Brunda mu glava. A to nima rado, kad ga još pandiljak boli od vikenda glava. Na krstitke čer je opet preveć spio.

"Koliko j' uri, Marija?"

"Šest mimo. Stani se, aš ćeš dojt pre kasno školu."

Polahko se sede na stelju. Nek pre friško se ne gibati. U kupelnici si opre mrzлом vođom lice. Čuda ne hasni, ali malo se ipak zbudi.

Na veži još svenek kriči Karol. Marija ga u ruka drži i malo lju-lja.

"Ča 'vo dite 'oš svenek kriči!"

"Prosim te, Tome, ča kaniš, ovako malomu ditetu 'oš ne moreš zapovidat ča djelat mora."

"Meni gre ovo jur na živce. U ovi dvi tajedni pokle si doma me je svaku noć tri ili štire pute zbudio. Ja jimam lipo potiho dost."

"Daj sad barem ti mira. Ovo sam ti kafe priredila, kruha j' va ladici."

Friško poručuje, nek da dojde iz stana. U "raci" je zima, da se stepli si zapali cigaretu. Jada se. Pred maturom mu se je ovo moralo stati. Uprav njemu! Stoprv pred ljetodanom je Mariju spoznao, a sad su jur oženjeni i imaju dite. On još nij ~~devek~~ hajst, a ona uopće stoprv sedamnajst. Mali cio dan kriči, a on bi se morao učiti.

U školi svi stoju okolo jednoga stola. 'Naredno je ta nova došla, ku su u željeznu iz gimnazije ekspedirali', si misli.

"'n Morgen"

Po svem ga još i ignorirali nisu. Tomac se sede na svoje mjesto.

"Servas Tom, host die Neue schon g'sehn? I' sag' dir's, a Wucht! Klaudija haßt's. Des 'j' hat's b'sonders betont."

Wolfgang, Tomaca susjed. Rado bi bio mali "Casanova", ali človi-ku je 1m75 velik i ima skoro 120 kilov, to spade teško.

"A so, dein neuer Schwarm."

"Sei net deppert"

Zvon za prvu uru. Svi se sjedu. Stoprv sad Tomac vidi prvi put "novu". Zaistinu je snažna. Blondinka.

Profesor za vjeronauk je jur nutri. Tomacu to jako ne pači, u ovoj uri se obično spočiva. Komotno se je nagnuo najzad i gleda iz obloka. Tako projde pol ure, prez da Tomac od ure ča upamet zame. "Tja, Thomas, auch von Ihnen brauche ich noch eine Leistung, um Sie für's Abschlußzeugnis beurteilen zu können."

Tim nij računao; u prvom momentu se je skoro prestrašio, ali to je friško prošlo. Već ili manje mu je nako svejedno, ku ocjenu dostane, samo zgotoviti mora školu.

"Sagen Sie, Thomas, welche Päpste haben denn Sozialenzyklika geschrieben?"

Tomac djela, kot da bi koncentrirano mislio. Pod škamlom livom rukom čedulu išće. U razredu je sve mirno. Svi su znatiželjni, ča će odgovoriti. Poznato je, da ga povijest crikve ne zanima jako. A on ne more tu prokletu čedulu najti. Sad ju ima. Pred pol ljeta si je na njoj notirao sve pape početo od 16. stoljeća. Dobro da je učitelj kratkovidan. Na sriču je skoro svaki papa pisao encikliku. Da ne nastane pre sumljivo, prošte samo svakoga drugoga. A učitelj se čudi i čudi. Tomac se malo trijumfalno nasmije. Ali:

"Ja, ganz gut. Und welchen Papst bringen Sie mit der Eröffnung des zweiten Vatikanums in Verbindung?"

Ha, to ne stoji na čeduli. Sad ima Tomac problem: Je to bio Ivan XXIII ? Ili morebit Piuš XII?

"Ja, hm, Pius XII ..."

Zglasno mrmljanje u razredu.

"... war es nicht, es war Johannes XXIII."

Profesoru je viditi, da bi najradje rotirao od jada. Ali već nego dvoja pitanja nijednomu ne postavi. Sad mora drugoga ispitivati. A Tomac more dalje sanjariti.

Druguru imaju tjelovježbanje. Na putu k garderobam dosigna "novu".

"Hej, i bin der Tom"

"Hallo, i heiß Klaudija."

"j" zaistinu naglašuje.

"Von wo bist' denn?"

"Aus Oslip"

"A ha, ha, čuda gorje već nij moglo dojt"

"No, odakle si pak ti?"

"Iz Trajštofa"

"Mrkvar! Pak se travaš ča reć?"

Postanu. Našmiši im se. Idu dalje.

"Tr, ča j' Uzlopi novoga? Dugo 'ur nisam bio prik."

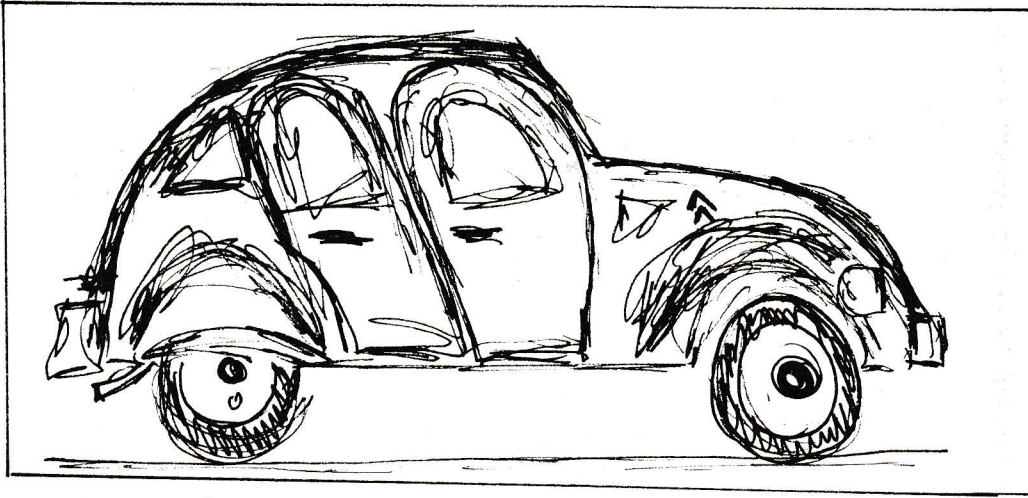
"Ča će bit? Sve j' po starom."

"No, onda do kašnje. Garderobe za divičice su to najpr dalje."

Kako tako prebiva Tomac ostalih pet uri u školi. U prvi sedmi ljeti se je "igrao". Pokle mu se je stao ta "maler" s Marijom, mu je veselje prošlo. Od roditeljev se je presiliti dao k ženidbi. Nek da se u selu ne bude govorilo, to im je bilo najvažnije. Sad ga držu na konopcu. Tako po geslu "big wife is watching you"

Po podučavanju pred školom. Tomacu su se vrata od "race" smrznula. Svićicama tali led okolo lokota.
 "Ča ti se je tvoj 'Ferrari' smrznuo?"

"Je, ali to imam veljek. Kako se ti domom vožiš, Klaudija?"
 "Autobusom"
 "Hodi, ja ću te sobuzet. Ako ćeš, se moreš svaki dan s manu."
 "Rado"
 'Race' su za ljeto koncipirane, ne za zimu. A uopće one, kod kih ne funkcionira grijanje. Takovu ima Tomac.
 "Cigaretu?"
 "Ne, hvalim, te su mi pre jake."
 Tišina. Stari problem. Ča pominati s človikom, koga skoro ne poznaš?
 "Kako da si ovako kratko pred mäturom u drugu školu došla?"
 "Zbog teškoć s jednim učiteljem."
 Oštar odgovor. Ta tema je za Klaudiju tabu.
 "Češ vidit, kod nas nij tako strašno."
 Opet tišina. Sapa se na obloku smrzuje. To, ac poseže za krpom i počne ribati. Klaudija mu ju zame iz ruke.
 "Ča to imaš za ringlj?"
 "Ulovilo me je."
 "Ča?"
 "Prvo dite, a onda žena."
 "Tako"
 željezno.
 "Denas te ne morem Uzlop, moram se domom pašćit. Ali drugačije te morem svenek domom odvest. Ako se jutro kaniš s manu vozit, dojt busom u sedmi Trajštof."
 "Dobro, hvalim, serbus."

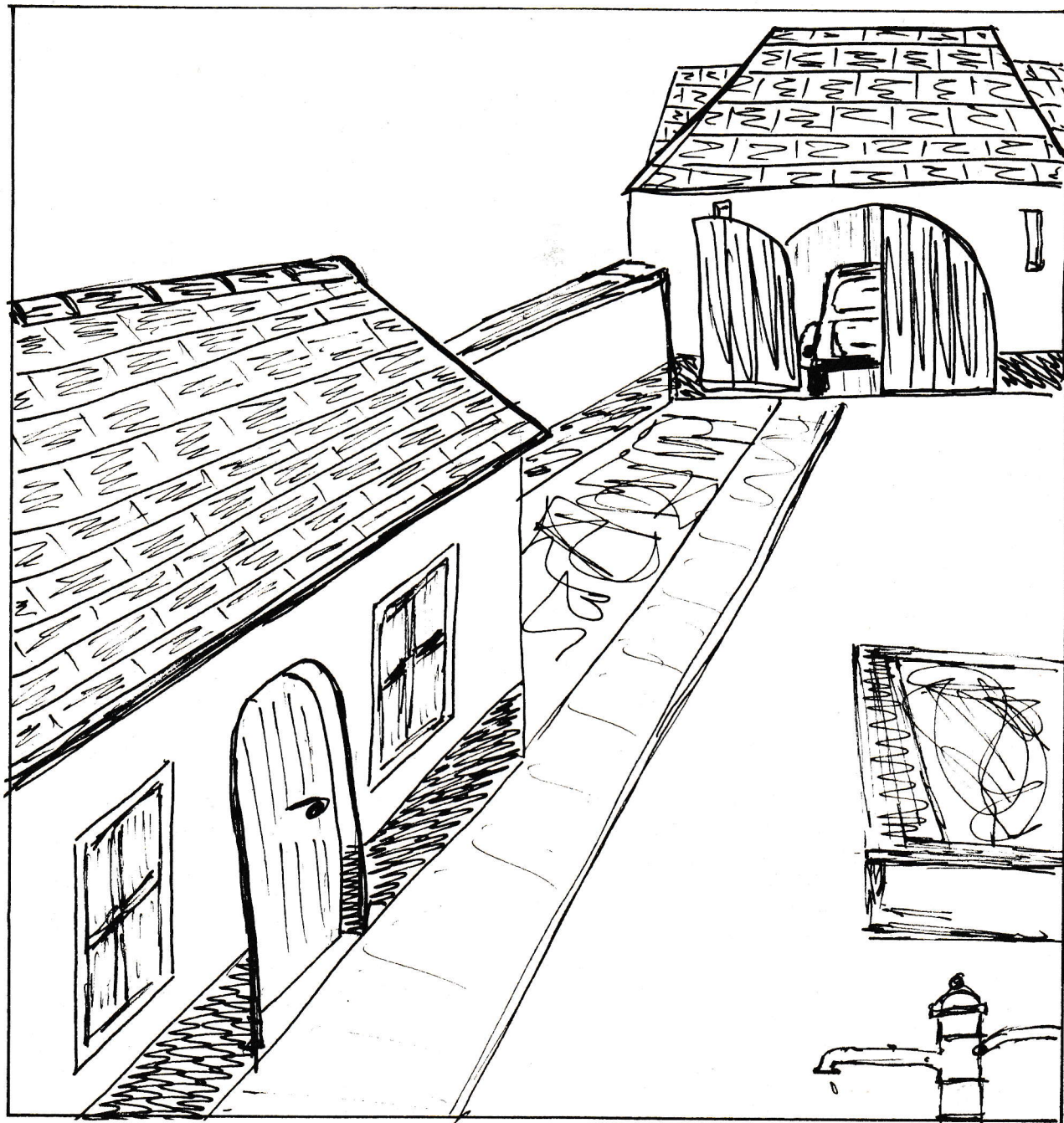
2

Tomac zapre vrata od škadnja, ki mu služi kot garaž. Prlje još, nego otpre vrata stana, čuje Karola vikati. 'Tu ne opet' je njegova prva misao, ali vikanje je realitet.

"Zdravo Tome, kako je bilo?" "Zna bit tvoj sin koč i miran? Ja ga tako 'oš nizam doživio."

"Prvič je to n a š sin, a drugič: neka veljek brundat kad 'oš nisi pravo doma. Imaj malo strpljenja."

"Strpljenja?! Ja dojdem trudan iz škole, a ti potribuješ da imam

strpljenja. Ja kanim jednoč moj mir jimat, me razumiš?"
 To sad nij bila jaka argumentacija. Ali boljega mu ov hipac ništ
 nij namislit došlo.

"Kričat moreš s kim drugim, s manom ali ne!"

Marija se je razjadala. A Karol kriči kot da bi mu kožu parali.
 Tomac zabuši vrata za sobom. Samo van iz ovoga stana. Ide mimo
 crikve na šoprončnjak k lozi. Kot svenek kad se jada. A to nij
 rijetko. Kad dojde spomeniku Urbana je prvi jad prošao. Sjede se
 na drivenu klupčicu. Do sada mu nijedan nij ovako pogovarao. To
 je ča novoga pokle je oženjen. Nij se još naučio nato. A sve ove
 teškoće samo zbog diteta. Proklinjao je ta dan kad ..... Takov
 'lapsus' mu se je morao stati. Ali prekasno je. Bivši tovaruši mu
 se smiju za hrptom. Zgubio je kontakt š njimi, Marija ga već ne
 pusti toliko puti na rastok. Kod prve je visiti ostao. A kad je
 bio sedamnajst je s tovaruši prisegao da ćedu to 'sve skupa' uži-
 vati. Drugi sad uživaju.

Zima je. Tomac se stane i otpravi najzad u selo. Po domom projde

k mesaru po kobasic.

"No, Tomac, kako gre tvojoj ženi i malomu Karolu?"

I teta "Kronen Zeitung" je kod mesara. Kade je ta je bolje usta držati. Ako ti se ča sfukne, zna to zutra cijelo selo.

"Kako će im pojt? Nako dobro.- Imam još ča kredita kod Vas, gospodar?"

"Ali sigurno, češ mi 'ur platit."

To Tomac svenek tako djela. I ako ima pinez sobom. A plati onda ili majka ili Marija, zato se ne treba skrbiti.

Doma se spukne kod Marije, ka prvoj hiži prah tere, mimo na vežu. Skuha si kobasice. Kumaj more dočekati da su gotove i veljek se zahusti jisti. Bio je jur dobro gladan.

"Si je ov put barem platio?"

"Ne"

"Kot svenek. Drugačije to djeladu samo cigani i pekljari. Te nij sram?"

Kod jila se Tomac od nikoga ne da bluditi:

"Ne"

Marija resignira. Sjede se za stol uz Tomaca.

"Ti, ja se kanim s tobom pominati. Ovo ovako ne ide dalje..."

"Po jilu."

Marija otpre usta, kani ča reć. Upozna ali, da sad nima smisla. Mirno sidi, dokle si Tomac ne uriba usta po jilu. Plašljivo poč-
ne razgovor:

"Tome, jedno mi moraš razložiti: Pokle sam iz špitala doma, si ni-
št neg' zle volje. 'oš i jednoč se nismo u miru pominali. Ča je
s tobom?"

"Ali ništ. Ja bi sad jimao mira potribno, a cio čas je nek larme
va stanu. Ja se moram učit, u stressu sam."

"To tu ne more bit uzrok tomu da si svenek tako neljubezan."

Tomacu nij pravo da se mora opravdati. Čuti se napadjen.

"Marija! Ja se moram učit, a ne morem se. To me nervira, spravi
me iz mojeg koncepta. Ja kanim maturu po prvi put položiti. Ali
ako ovako dalje gre, mi se to neće ugodat. U momentu mi je škola
najvažnija, me razumiš?"

"Zač si zadnji čas nek tako egoističan? Samo na se misliš, na
tvoju učnju. Človik, ti imaš familiju. Smo Karol i ja morebit
samo drugorazredni?"

Dojdu joj suze.

"Sad neka blejat počet. I rut ti sad neće ništ doprimit."

Marija ga strašno pogleda. Sad je bio brutalan. Tomac to i ve-
ljek upozna:

"Oprosti, to sad nisam kanio reć"

On projde potihio iz veže. To je najugodnije, ako imaš s kim pro-
blemov. Takorekuć put najmanjega suprotstavljanja, kad si druga-
čije već pomoć ne moreš.

Sede se s knjigami u prvu hižu, ku su si uredili za dnevnu sobu.
Pojerbali su stan staristarjev, sad barem ne moraju živiti kod
roditeljev. Zadnja hiža je njeva spavaća soba, a kašnje čedu
povećati vrata na kosnu. Tote će Karol dostati svoju sobu.

Tomac sidi u svojem komotnom stolcu. Lista u engleskoj gramatiki.
Ne more se ali koncentrirati na učnju. Neugodan mu je još svenek
ta razgovor s Marijom. Ne znamda zato, kad ju je uvrijedio. Na-
protiv. Ne da se rado kritizirati, uopće ne tako otvoreno. Sam
je uvrijedjen. Hiti knjigu na stol. Išće izlaz iz ove situacije,
ali ne najde ga. Klaudija. Hm, kad nebi bio oženjen .... Ali on
je! Stane se i pusti televizor. ORF je opet pri tom da ubjedavi
narod. Emitiraju "Dallas". A na drugom kanalu diskutiraju o u-

mjetnosti Nitscha: Kako zaklati tri svinje da to nastane umjetno djelo. Tomac nima svinj. Ostaje samo radio. Amerikanska hit - parada. To je bolje nego kamen po glavi. Sjede se opet i povali noge na stol. Zadnji čas je rijetko imao prilike, poslušati u miru muziku. Zbog Karola. Apropos Karol - ne smi pustiti radio pre zglasno da ga ne zbudi. Stane se i sniži jačinu zvuka. Malo se kani još ovde na sami odmarati, a onda će dojt spat.

"Tome ,..... Tome ....."

Zadrimao je prvoj hiži.

"Hm,... ča je?"

"Ne kaniš dojt spat? Ovde ćeš si samo knjak zaležat."

"Veljek ću dojt."

Čisti si zube, priredi torbu za drugi dan, onda se leže. Marija je dokle priredila sve za ručenje, onda i ona projde u stelju.

Ugasi sviću.

"Lahku noć!"

"... Tome .."

"Ča je?"

"Oprosti, .. zbog denas"

"Sad neka bit tojkava tr se oproščavat kad nisi kriva. Ćemo to prosim za sada ostaviti. Lahku noć."

.....

"Lahku noć, Tome."

Ta problem je sada barem za jedan čas rješen. Način morebit nij bio najbolji. Tomac je ali zadovoljan. Kako-tako je bio diplomatičan. Nij se direktno morao oprostiti, a i krivicu nij rivao od sebe. Trudan je, zapre oči. Još pravo ne spi, kad se počne Karol javljati.

"O svit, tu ne opet."

Tomac mrnja i si potegne blazinu prik glave. Marija se stane, zame Karola i projde na vežu. Po deseti minuta dojde najzad.

"Spi opet"

"Hvala Bogu!"

nastavak slijedi

S.Z.U.

LIRIKA

090384

van nutra
nutra van
a zutra?

kad već ne bude išla godina
godina

sedimo pod suncobran
da budemo .....

na što tako čekamo
na mir ...

pershing
fošing
giblju se u naši tikva

k vragu, gde su naše kanalske brigade?
ta mali strah u jugu

pak podignu

smrt ga nosi sobom
gde je žitak?

kobaca se gnomi "svenci" i drugimi
glumci.

van - nutra
izvan stoji jaram

zano nutra u jabuku

celulitis ili sifi-litis

eros neka bude h e r o s

žarki ili mraki
zdignut se na glicerinu
s duhom jabuke

na drivu
ostavit tamne dibine
truhjivoga stabla

SOK ŽITKA NEKA BUDE NAŠEGA SRCA FANTAZIJA
OLE

an

U livadi pod jasenom - otpor izvira ....

U livade u livade
tiho vlada austrijska balada

ekološke brigade u livade

zemlja je zaspala pod koraki denuncirani
u mirnoj množini se toplu tijelo za tijelo
dite za dite

izgažene staze u livade pelja familije mlade
od želiza i betona nahranjene
živila anarhija mirnoga otpora

policiju! policiju! za ius resistendi ugrožene države
poslovdje se držu za kožu snigovića ki je gonjen
od betonskoga stola do televizora
gdo će nas hranit ?

anarhija? - narod vlada u livada!
što za norija, naši psihijateri kade su vaša stručna sredstva !
gugging steinhof akh - ako još potribno - mauthausen
za one ki ne dobinu mjesta, ar država
je u pogibeli od pogibelnih
ki gazu livade pod zaštitom ustave
ka je odsudjenim zakonom da se riže od zaštite od zaštite oslobodjena
buna bunjeni u bečkoj centrali
pravo mora pravo ostat

ius resistendi nimate zakon je nam svit i naš svit

mi smo sveci
mir ljudem u livada a mir našim poslovdjam za taktiranje za pozornica
kardinal i kancelar i savezni predsjednik se pomiruju demaskirano
pomiru narod mati crikva stani na tvoj rubac
pravo imaju svi !

mladina na mladost i zdjalavost
stari na starost i šegavost
sindikati na zastupanje djelača u palača

kapitalisti na kapital u kapitol-u

svim božji blagoslov
iprirodi ka je od njega stvorena
dajte crikvi što je crikve
vjeru božju i obulus

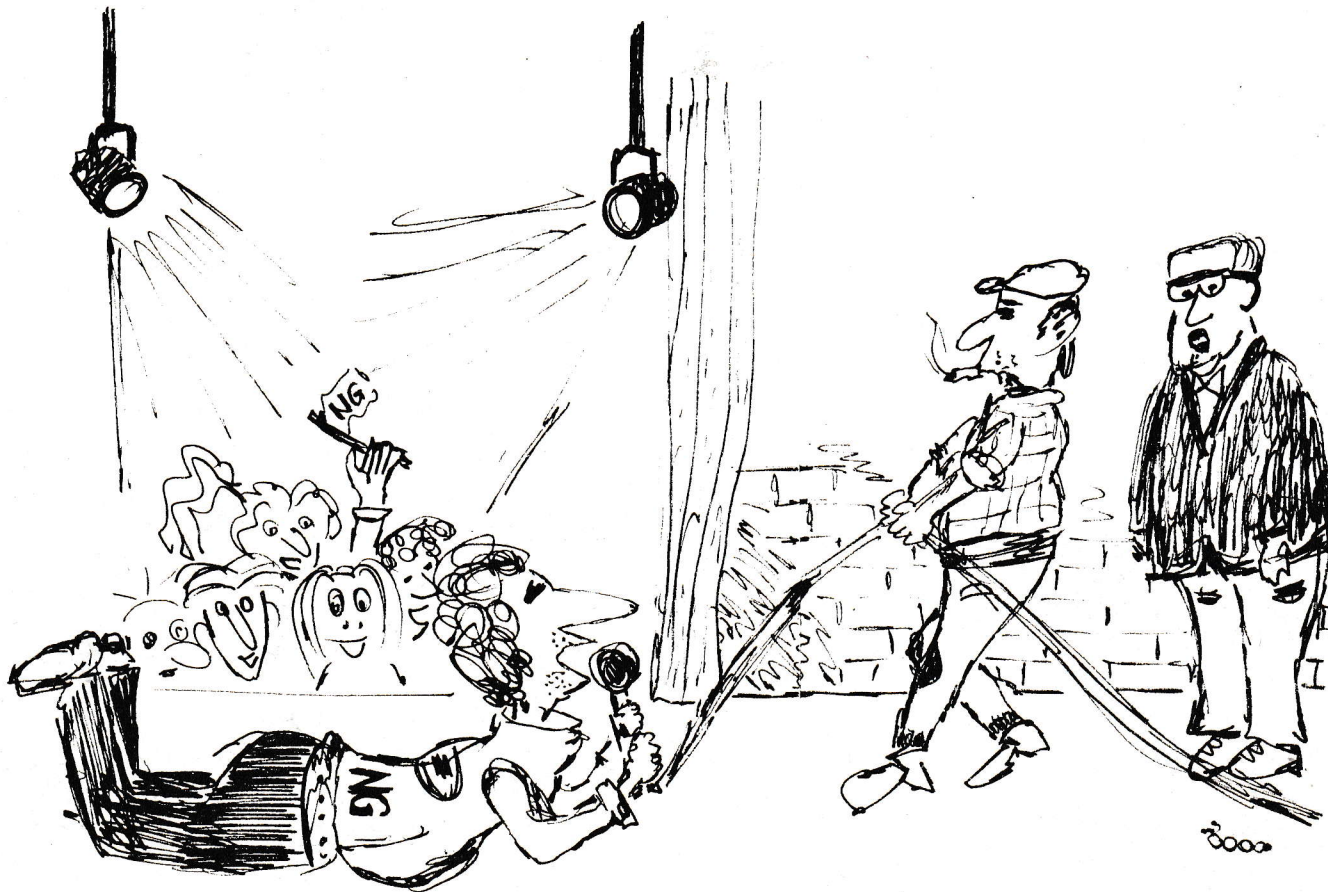
mati crikva stani na tvoj rubac !

an

HRVATSKI AKADEMSKI KLUB / KROATISCHER AKADEMIKERKLUB

SCHWINDGASSE 14/10 1040 WIEN / BEČ

Tel.: 0222/65 14 014

"Sve teže je, osloboditi 'scenu' od ljudi 'NOVOGA GLASA'!"

P.b.b.

Erscheinungsort: Wien

Verlagspostamt : 1040

DRUCKSACHE

Dr. BENCSICS / Kileda
WALDHOFER
7000 Eisenstadt